

Forsvarsprestene som varslet på egen ledelse

«Koranbrennerne utnytter grovt fellesskapet når de hevder sin ytringsfrihet. Det får være grenser»

NYHETSLEDER KJELL KVAMME KOMMENTERER, SIDE 16–17

vårt land

LØRDAG
11. FEBRUAR 2023
Side 6 / Nr. 38 / 78. årgang
KRONER 50

«OG DETTE BER JEG OM, AT DERES KIÆRLIGHET MÅ BLI MER OG MER RIK PÅ INNSIKT OG DØMMEKRAFT.»

LØRDAG

Nyhet: Ragnhild Jepsen blir biskop i Bjergvin • Nyhet: Kirkens Nødhjelp frykter for livet til ansatte i Kongo • Essay: «Livskrisene har ført oss sammen igjen», skriver brødrene Jon Petter og Arnfinn Nordbø • Quiz: Nevn ett år Karl Marx levde • Kommentar: «Kanskje kan Støre lære noko av forgjengaren?»

Preste-varslerne

Elleve personer i Tros- og livssynskorpset i Forsvaret varslet om eget arbeidsmiljø og ledelse. En av dem var feltprest Jenny Marie Kvisler Lillevold.

SIDE 22–30

Foto: Erlend Berge

GI NØDHJELP TIL DE RAMMEDE
i Tyrkia og Syria

VIPPS 2272

Lena Caroline Stordalen
Caroline Teinum Gilje
Vårt Land

Andre medvirkende:
Ole Kåre Eide, reportasjeleder
Erlend Berge, fotograf
Elise Kruse, redaktør for feature og religion

Innholdsfortegnelse

Dette er saken.....	s. 3
Hvorfor skrive saken.....	s. 3
I begynnelsen.....	s. 3
Mål for arbeidet.....	s. 4
Proessen: Kontakt, innsynsforespørsler og etiske vurderinger.....	s. 4
Metode.....	s. 5
Avsluttende betraktninger.....	s. 6

Dette er saken

I januar 2018 mottok Forsvarssjefens internrevisjon elleve varsler fra personer tilknyttet Tros- og livssynskorpset. Minst fem av dem var feltprester.

Jenny Marie Kvisler Lillevold var en av dem som varslet. Hun hadde tidligere stått fram som varsler i Forsvarets forum, uten at det ble nevnt hvilken avdeling hun tilhørte.

Varslene handlet om korpsets ledelse. Det ble varslet både på linjeledere og på korpsets øverste leder. Varslingssakene pågikk i to år. Konklusjonen fra Forsvarets internrevisjon var at ingen enkeltpersoner hadde gjort noe kritikkverdig.

Vårt Land var i kontakt med fem varslere, og fortalte historien til fire av dem. Alle varslerne vi har vært i kontakt med, har sluttet i Forsvaret.

Hvorfor skrive saken?

Som kristen dagsavis følger Vårt Land særlig med på hva som skjer på religions- og livssynsfeltet i Norge. Det var allerede skrevet mye om varslinger i Forsvaret, blant annet hadde NRK gjort et grundig arbeid på området. Varslinger i Tros- og livssynskorpset var ikke nevnt. Vi så det som en særlig oppgave for vår avis å løfte frem dette.

I begynnelsen

Forsvarets forum fortalte høsten 2022 varslerhistorien til Jenny Marie Kvisler Lillevold, uten at det ble nevnt at hun tilhørte Tros- og livssynskorpset (tidligere Feltprestkorpset) i Forsvaret. I samme artikkel ble det påpekt at det hadde vært flere varsler i Lillevolds avdeling. Flere av Vårt Lands ansatte visste at Lillevold var prest. Vi tok kontakt med henne, og fikk bekreftet at det var snakk om varsler i Tros- og livssynskorpset.

Tros- og livssynskorpset består av noen titalls ansatte; hovedsakelig feltprester, men også felthumanister og en feltimam. Korpset har ansvar for å møte soldatenes eksistensielle og åndelige behov, og er samtalepartnere for mange av dem. De veileder også Forsvarets sjefer på alle nivåer i etiske dilemmaer. De fleste ansatte i Tros- og livssynskorpset har sitt daglige arbeid i lokale avdelinger i Forsvaret, mens arbeidsgiveransvaret ligger hos korpset.

Den 24. november 2023 hadde vi et første møte med Lillevold. Det ble i ettertid av møtet avklart med reportasjeleder og redaktør at Vårt Land ville arbeide videre med saken.

Lillevold sa ja til å stille opp til intervju hos oss. Her startet det omfattende arbeidet med å få kontakt med flere varslere, få tak i varslene som ble sendt inn, samt rapportene som ble skrevet i varslingsprosessen, og finne ut hva som egentlig hadde hendt.

Mål for arbeidet

Vi ønsket å finne ut hva som skjedde da det kom inn elleve varsler på kort tid i 2018, mot ledelsen i Tros- og livssynskorpset, og hva som gjorde at varslene ikke fikk konkrete konsekvenser – bortsett fra at de fleste varslene sluttet i Forsvaret.

Elleve varsler i en liten avdeling som Tros- og livssynskorpset, var oppsiktsvekkende.

Målet var å få kontakt med både de som varslet og de som ble varslet på. Vi ønsket å snakke med så mange varslere som mulig, og høre om de ville fortelle sine historier, samt få kontakt med andre som kunne bekrefte disse, og eventuelt fortelle om egne opplevelser.

Proessen: Kontakt, innsynsforespørsler og etiske vurderinger

Vi kom etter hvert i kontakt med flere varslere. Flere av dem var først usikre på om de ville snakke med oss. Gjennom å bygge tillit, først via tredjeparter og deretter i samtaler med hver enkelt varslere, sa fire av dem seg villige til å fortelle oss sin historie. To av dem stod fram med navn, to anonymt. Det var en lengre prosess for å avklare hvorvidt de skulle stå fram med navn eller ikke.

Vi kommuniserte hovedsakelig med varslerne via den krypterte meldingstjenesten Signal, samt noe på tekstmelding, e-post og telefon.

Vi var i kontakt med svært mange ansatte og tidligere ansatte i Tros- og livssynskorpset, samt personer som tidligere satt i den lokale ledelsen i bataljonene der de ulike varslerne hadde jobbet. Lederne bekreftet flere momenter i varslernes saker. De fleste ansatte i korpset ønsket ikke å uttale seg. Totalt var vi i kontakt med nærmere 60 personer tilknyttet Tros- og livssynskorpset og Forsvaret.

Forsvarssjefens internrevisjon, som håndterte varslingssakene, ville ikke uttale seg om konkrete varslingssaker. De ville verken bekrefte eller avkrefte at det pågikk varslingssaker mot ledelsen i Tros- og livssynskorpset i perioden 2018-2020.

Vi søkte innsyn hos Forsvaret i alle dokumenter knyttet til varslingssakene i korpset, og fikk avslag. Dette avslaget påklaget vi til Forsvarsdepartementet, som også ga oss avslag. Dette avslaget kom så sent i prosessen at vi ikke anket.

Vi fikk etter hvert tak i flere utgaver av de ulike rapportene fra varslingssakene, i tillegg til flere av varslene som ble sendt inn. Det ble skrevet rapporter til hver enkelt varslingssak, og disse ble sendt på kontradiksjon til varslerne og de det ble varslet på. Rapportene skal ha blitt sendt frem og tilbake, noe som gjorde det vanskelig å vite akkurat hvilke versjoner vi satt på. Ettersom vi ikke fikk innsyn i noen av dokumentene fra Forsvaret, måtte vi spørre oss hvilke rapporter vi kunne bruke i arbeidet med saken.

Vi var i kontakt med Thomas Norman Hansen, som var verneombud da varslene kom. Han sendte saken videre til Arbeidstilsynet da han opplevde at det ble for krevende å stå i. Vi søkte innsyn hos Arbeidstilsynet i relevante dokumenter knyttet til varslingssakene, og fikk avslag. De ville heller ikke uttale seg til oss.

Vi kontaktet tidlig lederne som det ble varslet mot. Linjeleder og mellomleder, som det var varslet mot, ønsket ikke å uttale seg, og de ville heller ikke svare på anklager som ble fremsatt mot dem. De viste til arbeidsgivers taushetsplikt. Anklagene sendte vi til Forsvaret, etter avtale med de påklagede, slik at de fikk anledning til å lese gjennom påstandene dersom de ønsket det.

Vi ba om et intervju med nåværende leder for Tros- og livssynskorpset. Det fikk vi ikke. I stedet fikk vi en generell uttalelse fra leder av Forsvarets fellestjenester, avdelingen som Tros- og livssynskorpset er organisert under.

Vi fikk også et svar fra tidligere sjef i korpset, som var øverste leder da varslene kom inn. Hen ble anonymisert i saken, noe som også har vært gjenstand for etisk diskusjon i redaksjonen i forkant og ettertid.

Presteforeningen ble engasjert i saken som fagforening for flere involverte, og noen av varslerne ga dem lov til å uttale seg. Det ville de likevel ikke gjøre.

Innsyn har vi også søkt hos politiet og militærpolitiet i relevante dokumenter, men fikk ikke napp på noe som ble av betydning for saken.

Tidlig ble fotograf Erlend Berge koblet på. Da det ble avklart hvem som ville stå fram og hvem som ville være anonyme, var det han som avgjorde hvordan saken skulle løses visuelt. Det ble også koblet på en annen fotograf, som Berge gjorde avtaler med for å sikre at helheten ble bevart.

Vi opplevde at flere personer med tilknytning til saken, kontaktet oss underveis i prosessen, i forsøk på å legge føringer for hva vi kunne skrive og ikke.

Mange etiske vurderinger ble gjort underveis i arbeidet med saken:

Hvordan navigere kontakt og tillitsbygging med varslere, særlig de som var sårbare og tilbakeholdne? Hvordan få bekreftet deres historier? Hvordan forholde oss til mange ulike utgaver av rapporter fra varslingsprosessen, og at vi ikke fikk innsyn i de endelige versjonene? Hva gjør vi når de som er klaget på ikke ønsker å la seg intervju, og heller ikke ønsker å se påstandene som er kommet mot dem? Skal vi anonymisere lederne eller ikke? (Korpset er såpass lite at vi visste at mange ville forstå hvem det var snakk om selv om vi ikke navnga lederne. Å ikke navngi dem gjør likevel at saken ikke dukker opp ved nettsøk.) Skal vi anonymisere tidligere øverste sjef i korpset, eller ikke?

Metode

En viktig metode var å bygge tillit over tid gjennom kontakt med både varslere og andre personer med relasjon til saken. Svært mange av dem vi tok kontakt med, ønsket ikke å bli sitert, eller var redde for å røpe informasjon som var taushetsbelagt. Ved hjelp av tålmodighet og tillitsbygging lyktes vi likevel i å få bekreftet store deler av historiene til de som hadde varslet.

I Excel ble lista lang over personer som hadde varslet, ansatte og ledere i korpset, andre relevante ansatte i Forsvaret, samt tidligere ansatte i korpset og Forsvaret. Det var flere navn på denne lista enn de rundt 60 vi snakket med.

Sosiale medier som Facebook og LinkedIn ble også brukt da vi jobbet fram en oversikt over korpset og andre relevante personer å snakke med. Vi hadde blant annet tilgang til Tros- og livssynskorpsets Facebook-gruppe.

Vi laget en mappestruktur på et lukket område på SharePoint for å holde oversikt over alle dokumentene vi samlet inn, blant annet en mappe for innsynsforespørsler og en annen for framdrift i saken. Vi førte detaljert logg i hele perioden vi jobbet med saken.

Vi søkte innsyn hos flere instanser, som nevnt tidligere.

Vi leste rapporten som kom fra PwC vedrørende varsling i Forsvaret, og brukte tid på å forstå det intrikate varslingssystemet i organisasjonen.

Sammenlagt har vi også gått gjennom flere hundre e-poster og dokumenter som er relatert til varslingssaken.

Avsluttende betraktninger

Flere andre medier har sett på varslinger i Forsvaret. Gjennom å skrive denne saken, bidro Vårt Land til å sette fokus på at varslinger også har skjedd i Tros- og livssynskorpset – i den delen av Forsvaret som skal bistå ledere i etiske vurderinger og refleksjon.

Gjennom saken har vi også bidratt til å gi folk et innblikk i en prestetjeneste som mange kjenner til, men ofte ikke vet så mye om.

Vi opplevde samtidig at vår sak druknet litt i andre varslingssaker fra Forsvaret som ble publisert hos NRK, VG og Forsvarets forum. Vi mener likevel at vi har bidratt til et mer helhetlig bilde av Forsvaret, og har vist at det er mulig å melde seg på i en sak som allerede er svært synlig i nyhetsbildet.

Minimumsmålet vårt var å få så mange av varslerne i tale som mulig, og å fortelle om varslingssakene i korpset som startet i 2018. Dette målet har vi nådd.

Saken var Vårt Lands mest leste sak blant abonnenter i 2023. Den traff dermed godt i vår nisje.

Vedlegg:

1. PDF av papirversjonen av saken